

Sdílená ekonomika a její potenciál

Pro jedny je využívání služeb na bázi on-line platform samozřejmostí už řadu měsíců, druzí volají po přísné regulaci a sjednocení pravidel s tradičními modely poskytování služeb. Fenomén sdílené ekonomiky už se pevně usadil i v České republice a, stejně jako na celém světě, i u nás otřásá zavedenými pravidly. Zdaleka se nevztahuje pouze na přepravní služby nebo ubytování a odhaduje se, že má před sebou budoucnost s neuvěřitelně vysokým potenciálem růstu výnosů, až 2 100 % do roku 2025.

Myšlenka sdílení majetku nebo dovedností, znalostí či schopností není nová. Existuje řada studií, které se věnují historii sdílení a jeho souvislosti s ekonomickým růstem a dostupností spotřebního zboží. Obrovský růst sdílené ekonomiky do podoby, jakou známe dnes, je spojen s rozvojem digitálních technologií, smartphonů (neboli chytrých telefonů) a dostupností internetového připojení. Propojení

Sdílet jde prakticky cokoli

Odvětvím, u kterého se očekává, že se vlivem sdílené ekonomiky v budoucnu zcela promění, je automobilová doprava. Lidé si dnes stále častěji chtějí koupit mobilitu, namísto nákupu auta. Někteří při koupi auta začínají zvažovat, zda jim auto v budoucnu dokáže díky sdílené ekonomice vydělat peníze. Pokud ano, mohou si dovolit sáhnout k draž-

govat v Česku, Německu a na Slovensku a uvádí více než 15 tisíc zákazníků.

Proč je sdílení tak atraktivní?

V naší studii jsme se spotřebitelů zeptali na jejich motivace k využívání služeb zprostředkovaných technologickými platformami oproti službám klasickým (obr. 1). První dva hlavní důvody možná tolik nepřekvapí – sdílená ekonomika dělá život dostupnějším (z pohledu nákladů) a pohodlnějším. Třetím, nejvýznamnějším důvodem se ukázala šetrnost a prospěšnost pro životní prostředí, a to podle 76 % spotřebitelů. A dokonce 78 % dotázaných uvedlo, že sdílená ekonomika snižuje nepořádek a odpad. S tímto tvrzením souhlasili zejména spotřebitelé z řad mileniálů (generace Y, narození mezi 1980 a 1994) a domácností s dětmi.

Regulace sdílených služeb nebo deregulace klasického podnikání?

Bouřlivý rozvoj sdílení samozřejmě otřásá „tradičně“ fungujícími světy a oblastmi. To s sebou přináší velkou výzvu pro veřejnou správu, která by na situaci měla zareagovat přizpůsobením stávající právní úpravy. Ne náhodou se rozvoj sdílené ekonomiky a jeho uchopení v legislativě stalo jedním z bodů programového prohlášení vlády ČR. Obecně je žádoucím stavem rovnováha mezi mírou regulace a volnosti, poskytující jasný rámec a pravidla pro sdílenou ekonomiku a zároveň umožňující její další rozvoj a změny. Mezi odbornou veřejností ale nepanuje soulad v tom, jak této rovnováhy dosáhnout. Nejčastěji se zmiňuje zpřísnění regulace jednotlivých sdílených služeb, nebo naopak deregulace klasických odvětví (např. hoteliérství, taxislužba). Zároveň se ozývají kritické hlasy, které poukazují na fakt, že sdílená ekonomika je výsledkem technologického pokroku, který nelze potlačit ani zvrátit žádnou regulací, proto by měla mít svůj speciální zákon.

Vezmeme-li v potaz oblibu a neustálý rozvoj digitálních technologií spolu se spotřebitelskými zvyklostmi tzv. generace Y a Z, je velmi reálné, že sdílená ekonomika dříve či později ovlivní takřka všechny obory podnikání. Abychom mohli co nejlépe využít její potenciál, bude nezbytné najít způsob, jak se jejímu rozvoji přizpůsobit. ♦

Karel Půbal, ředitel v oddělení Poradenské služby PwC
Miroslav Pavlas, manažer v oddělení Poradenské služby PwC

Obr. 1 Motivace k využívání služeb zprostředkovaných technologickými platformami

poptávky s nabídkou je tak dnes jednodušší a efektivnější než kdykoli předtím. Dnes můžete prostřednictvím mobilní aplikace nabídnout své auto k půjčení prakticky komukoliv. Bariéry, spojené s tím, že se obě strany transakce neznají, překonávají systémy pro hodnocení a ratingy jednotlivých sdílených komodit.

Ať už jde o půjčování zboží, pronájem domácností nebo nabídku specifických služeb výměnou za peníze, velkou chuť ke sdílení mají spotřebitelé na celém světě. Nedávná studie společnosti PwC předpokládá, že tržby v pěti hlavních sektorech sdílené ekonomiky (cestování, sdílení aut, financování, nábor pracovníků a streamování hudby a videa) mohou vzrůst během ekonomice v roli spotřebitele, a 7 % se již zúčastnilo jako poskytovatel. V Evropě a také v Česku jsou tato čísla zhruba poloviční. Potenciál pro růst je ale neméně významný.

V Evropě má sdílená ekonomika potenciál zvýšit výnosy ze 4 mld. EUR v roce 2015 až na 83 mld. EUR v roce 2025. Globálně odhadujeme potenciál růstu ještě vyšší: z 15 mld. USD v roce 2015 na 335 mld. USD v roce 2025.

Z průzkumů společnosti PwC dále vyplývá, že 44 % dospělých v USA zná pojem sdílená ekonomika, 18 % dospělých tvrdí, že se již aktivně podíleli na sdílené ekonomice v roli spotřebitele, a 7 % se již zúčastnilo jako poskytovatel. V Evropě a také v Česku jsou tato čísla zhruba poloviční. Potenciál pro růst je ale neméně významný.

šimu, luxusnějšímu a modernějšímu modelu, včetně těch z rostoucího segmentu elektrických aut.

Sdílená ekonomika začíná ovlivňovat také maloobchod, segment spotřebního zboží či restaurace, např. platforma Rocksbox nabízí půjčování drahých šperků, Kidizen nabízí rodičům možnost sdílet dětské oblečení, hračky a další vybavení. Nizozemská platforma ShareYourMeal umožňuje domácím kuchařům sdílet jejich vaření s dalšími lidmi v jejich okolí – počet uživatelů této služby vzrostl již na více než 75 000 a počet domácích kuchařů na 10 000.

Sdílená ekonomika dobývá ale také segment odvětví s vysokou přidanou hodnotou, jako jsou zdravotnictví, nebo právní a finanční služby. Platforma Cohealo pomáhá zdravotním systémům sdílet zdravotnické vybavení napříč zařízeními tak, aby se optimalizovaly výdaje, urychlily peněžní toky a zlepšil přístup k péči. Start-up Lawyers on Demand mění způsob, jakým pracují právníci a konzultanti. Díky síti více než 600 právníků dokážou nabízet flexibilní a efektivní právní služby. Příkladem změny v pojetí finančních služeb jsou crowdfundingové a fundraisingové kampaně, kdy se na financování jednoho projektu podílí více fanoušků či investorů (např. Kickstarter, GoFundMe či v Česku Startovač.cz).

Sdílet jde i chůva pro děti – Babysitting.today, Uber na hlídání dětí, začal nedávno fun-